

# KARDELJEVO

U srijedu 18. listopada o.g. u Kardeljevu je osnovan Općinski odbor Hrvatske demokratske zajednice Kardeljevo. Osnivački skup je održan na nejavnom mjestu, a pored članova HDZ s područja općine Kardeljevo, bili su nazočni ispred središnjice HDZ Josip Manolić, predsjednik Izvršnog odbora te Perica Jurić, član Izvršnog odbora HDZ.

Na temelju prijedloga osnivačkog skupa Središnji odbor HDZ imenovao je Općinski odbor HDZ Kardeljevo u sastavu:

1. Velibor Kikerec, dipl.iur. — predsjednik
2. Vedran Sršen, dipl.ecc. — potpredsjednik
3. Dr. Filip Šalinović, stomatolog — tajnik
4. Radinko Medak, tokar — blagajnik

Za delegata Općinskog odbora u Odboru HDZ za Dalmaciju delegiran je profesor Luka Šiljeg.

## Izjava Osnivačkog skupa Općinskog odbora Hrvatske demokratske zajednice Kardeljevo

I.

Vjerujući u miran, razborit i civiliziran preobražaj, u demokratsko društvo koje svakom pojedincu omogućuje politički i svaki drugi legalni izričaj i time dokida apriornu ideološku istinu i čistoću, monizam i jedoumlje, osnivamo danas 18. listopada 1989. godine Općinski odbor Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) Kardeljevo izražavajući spremnost da onoliko koliko možemo pomognemo u takvim općedruštvenim opredjeljenjima na području naše općine.

II.

Događanja koja su pratila HDZ od njenog osnivanja 17. lipnja 1989. godine do danas, način reagiranja službene politike, vlasti i pretežnog dijela sredstava javnog priopćavanja, opredjelili su nas odlučiti se za nejavni način organiziranja Odbora.

Današnja pojava i službena promocija HDZ u našem neretvansko-primorskom i biokovskom kraju i njen osnutak, premda na nejavnom mjestu, predstavlja legalan, zakonit i statutaran čin. Ovo je istovremeno i izraz naše procjene da bi osnivački javni skup bio onemogućen, ali isto tako i izraz naše spremnosti i dužnosti poštivanja Ustava i zakona SRH i SFRJ u skladu sa čijim odredbama nam je djelovati.

Dakle, nejavnost ovog osnivačkog čina ne znači i našu nezakonitost. Ona je, prije svega, odraz vremena čiji smo suvremenici, odraz nesposobnosti, tromosti i



S osnivačkog skupa: V. Kikerec, L. Šiljeg i V. Sršen

sektaštva određenih društvenih grupa pred općecivilizacijskim zahtjevima i potrebama suvremenih kretanja koja neminovno i ovdje pristižu.

III.

Ako želimo renesansu ovog društva u kojem živimo, a kojem su pečat dali politički monizam i izgradnja autoritarne partijske države, bilo u federaciji kao cjelini bilo u republikama pa tako i u SRH, i koje upravo radi toga doživljava dekadencu koja kulminira i u današnjem teškom stanju, izlazak treba tražiti u tržišnoj privredi koja je pokazala svoju nadmoć nad svim pokusima u ustrojavanju gospodarskih odnosa u tzv. realsocijalističkom svijetu, a od kojega je ostalo puno primjese i u dosadašnjem gospodarskom sustavu SFRJ i SRH. To neminovno znači i uspostavu političkog pluralizma i pravne države, u kojoj su svi građani pred zakonom jednaki, u osiguranju općih ljudskih prava.

IV.

Kada danas ovdje govorimo o našem HDZ — onda prije svega govorimo o prirodnom i neotudivom pravu hrvatskog naroda da slobodno i uz uvažavanje drugih s kojima mu je živjeti, artikulira svoj interes u Federaciji, ali i u svijetu. Kada se opredjeljujemo za HDZ — onda to činimo prije svega iz uvjerenja da programom, deklaracijom i stavovima naših odgovornih ljudi — taj hrvatski interes je i općekulturni, općecivilizacijski; da je moderan i općčovječan.

Priznavajući pravo na različitost, odnosno boreći se za priznavanje tog prava — mi ne činimo ništa drugo do pokušaja uspostavljanja višeg stupnja vrijednosti po kojem je svijet i svemir utemeljen i sazdan od bogatstva različitosti. Dakako, identificirajući hrvatski interes u jugoslavenskoj federaciji — mi samo stvara-

mo mogućnost da najvredniji i najljepši dio sebe, a to je naša osobnost i autohtonost, ponudimo svjetskoj zajednici naroda kao naš hrvatski doprinos.

V.

Ostvarenje naših htijenja se ne može postići previdom činjenica, istine i povijesti. Zato je potrebno reći da govoreći o hrvatskoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti — mi govorimo o hrvatskom danas i sutra u Jugoslaviji i svijetu. Nijedna politika nema perspektive ukoliko se ignorantski odnosi prema činjenicama, prema istini. A nedvojbeno je istina da je povijest Hrvata u najširem značenju te riječi dio civilizacijske i kulturne povijesti čovječanstva — te je neistinito i nedopustivo tu povijest potcjenjivati i sa stidom spominjati. S takvim strahotama na leđima generacije naše mladosti se u najboljem slučaju mogu odgajati kao narod slugu, podanika i ljudi trećeg reda. Utoliko je naš interes za činjenice povijesti i suvremen i napređan.

Naravno, kada prosuđujemo, utvrđujemo istine i činjenice — onda to ni u kojem slučaju ne znači da želimo ili tražimo bilo kakve osude, odmazde i revanšizme. Mi dobro znamo da se zlom ne može graditi dobro — te istine o kojima govorimo i o kojima ćemo govoriti imaju značaj prije svega u otkrivanju vrijednosti s kojima će naša djeca lakše uzrastati u samopouzdanju i svijesti da su ravnopravan čimbenik beskrajne ljepote svijeta i pripadnici vrste koja u tom svijetu jedina umije plakati, radovati se i voljeti.

VI.

Osnivački skup Općinskog odbora HDZ Kardeljevo odlučno prosvjeduju protiv ničim argumentiranih napada i optužbi na HDZ o njevoj navodnoj agresivnosti i nacionalnoj isključivosti. Isto tako odlučno prosvjeduju zbog svjesnog prešuću-

vanja ili lažnog i iskrivljenog prezentiranja programskih htijenja i stavova HDZ u pretežnom dijelu našega tiska.

Duboko uvjereni u humanistička načela programskih opredjeljenja HDZ, koja pružaju mjesta u našoj zajednici svim ljudima dobre volje na ovim prostorima bez obzira na različitosti pogleda, svjetonazora, uvjerenja; na nacionalnu, rasnu ili religijsku pripadnost, mislimo da nikakva žrtva nije velika za ostvarenje tih principa.

U Kardeljevu, 18. listopada 1989.

## Pozdravni govor Velibora Kikereca

### Štovani i dragi prijatelji!

U ime Inicijativnoga kruga Hrvatske demokratske jednice za Općinu Kardeljevo pozdravljam sve nazočne ovome sastanku članstva Hrvatske demokratske zajednice s područja naše Općine.

Sa zadovoljstvom pozdravljam u našoj sredini gospodu Jožu Manolića, predsjednika Izvršnog odbora, i Pericu Jurića, člana Izvršnog odbora Hrvatske demokratske zajednice, te Luku Bebića, predstavnika Inicijativnoga kruga Hrvatske demokratske zajednice za Općinu Metković.

Ovom prigodom želim vas obavijestiti da je Hrvatska demokratska zajednica, koje smo mi nazočni danas članovi, nakon svojega osnutka 17. lipnja ove godine u Zagrebu, našla svoj put u ovaj dio južne Hrvatske, u ovaj neretvansko-primorski kraj.

Od prvoga dana kada smo saznali da je u pluralističkim gibanjima na političkoj pozornici Socijalističke Republike Hrvatske zalaganjem dr. Franje Tuđmana i njegovih istomišljenika stasala misao o osnutku društvene organizacije Hrvatske demokratske zajednice koja treba u današnjim, još uvijek skromnim uvjetima političkog pluralizma u sklopu SSRN Hrvatske, kao feniks političkog života u hrvatskome narodu i općenito među građanima Socijalističke Republike Hrvatske obnoviti najvrednije političke misli u novijoj povijesti hrvatske nam domovine, naš krug istomišljenika idejno se je opredijelio za Hrvatsku demokratsku zajednicu s dr. Franjom Tuđmanom na čelu. Činimo to na onoj liniji koja vuče svoje korijene od pravaša Ante Starčevića, Hrvatskog seljačkog republikanskog pokreta Stjepana Radića do hrvatske ljevice između dva svjetska rata do stečevina antifašističke borbe hrvatskoga naroda u II. svjetskom ratu u sklopu narodno-oslobodilačkog rata svih naroda i narodnosti Jugoslavije s Komunističkom partijom Jugoslavije i Josipom Brozom Titom na čelu, koje su osigurale putem ZAVNOH-a u Avnojskoj Jugoslaviji suverenitet hrvatskog naroda u Narodnoj Re-

publici Hrvatskoj, odnosno danas Socijalističkoj Republici Hrvatskoj.

Nakon oslobođenja i uspostave hrvatske države u jugoslavenskoj avnojevskoj federaciji napuštena su mnoga stremljenja ZAVNOH-a i u političkom i kulturnom i u gospodarskom životu hrvatskoga naroda, Srba u Hrvatskoj te drugih naroda i narodnosti kojima je Hrvatska domovina. Na žalost, ne samo da su napuštena nego su i zatirana.

Naime, ako želimo renesansu svoga društva u kojemu živimo, a kojemu su pečat dali politički monizam i autoritarna partijska država u federaciji kao cjelini i u federalnim republikama, pa tako i u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, i koje upravo zbog toga doživljava dekadencu koja kulminira u današnjem teškom stanju i u Hrvatskoj i u cijeloj Jugoslaviji, izlazak iz ovoga teškog stanja treba pokušati naći u stčevinama zapadne europske civilizacije, a to znači vratiti se političkom pluralizmu oličenom u višestranačju kao najvišem stupnju demokracije u političkom životu koji je čovječanstvo postiglo; to znači vratiti se tržišnoj privredi koja je pokazala svoju nadmoć nad svim pokusima u ustrojavanju gospodarskih odnosa u takozvanom real-socijalizmu, a od kojega je ostalo puno primjesa i u dosadašnjem gospodarskom sustavu SFR Jugoslavije i njezinih federalnih republika, i zato nam i jest tako kako jest. Na kraju treba prekinuti s pravno-političkim sustavom partijske države i uspostaviti pravnu državu u kojoj su svi građani pred zakonom jednaki. Postići to što navedoh, znači vratiti se u Europu od koje smo se sami izolirali.

Dragi prijatelji, upravo programska htijenja Hrvatske demokratske jednice jamče ovome narodu i ovoj emli da će se vratiti Europi na pragu trećeg tisućljeća naše ere. Mislim da ne griješim kada kažem da je program Hrvatske demokratske jednice danas najhumaniji, najnapredniji i najrealniji politički program u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj i u cijeloj Jugoslaviji, no taj program je ponuđen prvenstvenoj Hrvatskoj, hrvatskome narodu, Srbima u Hrvatskoj i ostalim narodima i narodnostima kojima je Hrvatska domovina.

Velika je laž, koju proturaju protivnici Hrvatske demokratske zajednice u sredstvima javnog priopćavanja, da je naš hadezeovski program nacionalistički. Naprotiv, sadržavajući u sebi ostvarenje i nacionalnih interesa hrvatskoga naroda i svakoga građanina Socijalističke Republike Hrvatske, naš program guši svaki nacionalizam i šovinizam i nudi svim ljudima dobre volje suživot dostojan čovjeka u našoj hrvatskoj domovini, a putem nje i cijeloj jugoslavenskoj federativnoj zajednici.

Dragi prijatelji, upravo radi našeg opredjeljenja a takva programa mi smo prvi susret s predstavnicima Hrvatske demokratske zajednice imali 6. srpnja ove go-

dine. Naime, moglo bi se reći, Inicijativni krug za osnutak Hrvatske demokratske zajednice na području Općine Kardeljevo, u sastavu: Vedran Sršen, Luka Šiljeg i Velibor Kikerec, razgovarao je toga dana u Dubrovniku s potpredsjednikom Hrvatske demokratske zajednice akademikom profesorom dr. Daliborom Brozovićem. Tako je uspostavljen prvi kontakt i Središnjici HDZ dano je do znanja da i na ovome području žive ljudi koji su joj misaono bliski, koji prihvaćaju njezina programska htijenja i kojoj joj se žele priključiti.

Dne 21. kolovoza ove godine drugi je kontakt bio s glavnim tajnikom Hrvatske demokratske zajednice magistrom Ivom Bobetkom. U razgovoru s njim sudjelovali su Vedran Sršen i Velibor Kikerec i od tada je Hrvatska demokratska zajednica počela svoj stvarni život u našoj sredini, počeo je naš djelatni život kao hadezeovaca.

Sa zadovoljstvom mogu reći da su, nakon nepuna dva mjeseca kako je na našem području potpisana prva pristupnica u Hrvatsku demokratsku zajednicu, ispunjeni uvjeti u smislu člana 46. Statuta Hrvatske demokratske zajednice za osnutak njezina ogranka na području Općine Kardeljevo.

Iako je učlanjivanje novih članova najznačajnija zadaća svakoga člana Hrvatske demokratske zajednice, gotovo ništa manje važna zadaća jest promicanje programskih htijenja HDZ među građanima. U tu svrhu je do sada članovima HDZ i njezinim simpatizerima predano trideset primjeraka Biltena za članstvo broj 1 i 50 Glasnika HDZ - Bilten za članstvo broj 2.

Zaključke sjednice Središnjeg odbora, održane 30. rujna ove godine, dobio je svaki član HDZ na našem području i na području Općine Metković.

Naime, u suradnji sa simpatizerima Hrvatske demokratske zajednice u Metkoviću učinjene su, barem koliko je nama poznato, prve akcije u promicanju HDZ na području Općine Metković te možemo danas reći da u Metkoviću postoji Inicijativni krug Hrvatske demokratske zajednice, koji je nukleus iz kojega će se razviti organizacije Hrvatske demokratske zajednice na području Općine Metković.

U našoj djelatnosti u svezi s osnutkom Hrvatskoga dioničkog društva "DOMOVINA" punomoć dioničara-osnivača na adresu dr. Krunoslava Šute u Zagrebu dostavilo je do sada deset osoba i to uglavnom članova HDZ s područja naše Općine i dva člana HDZ iz Metkovića. Naravno, svi koji su poslali punomoć uplatili su i novac za troškove osnutka i registracije Hrvatskog dioničkog društva "Domovina".

Na kraju možemo zaključiti da, premda dosadašnji rezultati na promicanju Hrvatske demokratske zajednice u dijelu doline Neretve koji pripada Socijalisti-

## organizacija hdz

koj Republici Hrvatskoj nisu spektakularni, Hrvatska demokratska zajednica pustila je duboke korijene u ovome našem hrvatskom Misiru.

Dragi i štovani prijatelji, hvala što se me slušali!

### Vedran Sršen: Zašto je ovaj skup nejavan

Događaji koji su pratili Hrvatsku demokratsku zajednicu od njezina osnutka do danas, način na koji su reagirali službena politika, vlasti i pretežan dio sredstava javnog priopćavanja, opredjelili su nas odlučiti se za nejavni način organiziranja. Današnja pojava i službena promocija Hrvatske demokratske zajednice u našem kardeljevskom, neretvansko-pri-morskom i biokovskom kraju i njezin osnutak, premda održan na nejavnome mjestu, jest legalan, zakonit i statutaran čin. To je istodobno i izraz naše procjene da bi osnivački javni skup bio onemogućen, ali isto tako i izraz naše spremnosti i dužnosti da poštujemo Ustav i zakone SFR Jugoslavije i SR Hrvatske u skladu s odredbama kojih nam je i djelovati. Dakle, nejavnost ovog osnivačkog čina ne znači i našu nezakonitost. Ona je, u prvome redu, odraz vremena kojega smo suvremenici, odraz nesposobnosti, tromosti i sektaštva određenih društvenih grupa pred općecivilizacijskim zahtjevima i potrebama suvremenih kretanja koja neminovno eto i ovdje stižu.

Vjerujući u miran, razborit i civiliziran preobražaj, u demokratsko društvo koje svakome pojedincu omogućuje politički i svaki drugi legalni izričaj i time dokida apriornu ideološku istinu i čistoću, monizam i jednomylje, osnivamo ovaj Odbor naše zajednice ističući spremnost da onoliko koliko možemo pomognemo u takovim općedruštvenim opredjeljenjima. Taj put je neminovan i on će se kad-tad morati prijeći, ili u atmosferi argumenata i tolerancije ili u ambijentu galame, gužve, nesigurnosti i neizvjesnosti. Birajući između ponuđenog, HDZ glasa i opredjeljuje se, svakim slovom svojih programskih htijenja, za miran i demokratski preobražaj.

Mnogo je činjenica koje pokazuju da bi javni skup osnutka najvjerojatnije bio spriječen. I previše je mržnje, sumnje i neargumentiranih napadaja u proteklom vremenu izrečeno, te brojnih strijela na HDZ odapeto. Dok su drugi pokreti imali javnu promociju, HDZ je imala "policijsku". Zabranjena je javna i održana nejavna osnivačka skupština. Drugi svoje podružnice najavljuju i osnivaju u kazališnim prostorima, s medijskom podrškom, a mi na nejavnim mjestima daleko od javnosti. Ipak, i u takvim uvjetima stvaranja straha od moguće represije, brojnost podrške članstva Hrvatske demokratske zajednice trebala bi biti važan razlog politici koja takve okvire i

dvostruka mjerila uspostavlja da se ozbiljno upita - postupa li u skladu s interesima i htijenjima javnosti? Svima bi trebalo biti jasno da će, ne ozakoni li se naša djelatnost, ne dobije li HDZ legalizaciju, proklamirani pluralizam biti doživljen kao krinka nekih drugih interesa i stremljenja.

Bezrazložno smo optuženi za agresivnost, zavist, militantnost i nacionalnu isključivost. Etiketira nas se kao u najmračnija dogmatska vremena nepriznavanja prava na različitost, a naša se stajališta prešućuju ili lažno i iskrivljeno prezentiraju. No sve to rječito govori, ne o nama, nego o onima koji te i takve proizvoljne, neistinite ali i opasne ocjene izriču. O nama će govoriti i govori Program oko kojega smo se okupili u općem htijenju promicanja ljudskoga dostojanstva, u težnji poštovanja neprijepornih vrijednosti civilizacijskih postignuća suvremenoga svijeta i demokratskih ostvaraja ljudskoga društva.

Duboko uvjereni u opća humanistička načela programskih opredjeljenja, koje daju mjesta u našoj Zajednici svim ljudima dobre volje na ovim prostorima, bez obzira na različitosti gledišta, svjetonazora, uvjerenja, nacionalne, rasne ili vjerske pripadnosti, mislim da nikakva žrtva nije velika za provedbu tih načela.

*Slobodna Dalmacija, Split — 5.XI.1989.*

### Pečat "policijske promocije"

**U posjetu odboru Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) u Kardeljevu "razgovarali" smo isključivo pišući**

Neke društvene proklamacije praksa ostvari mnogo brže no što im takozvani službeni organi stvore "infrastrukturu" za normalan početak života. Tako ni pluralizacija političkog života u Hrvatskoj očito nije marila za puževu brzinu akcije Socijalističkog saveza.

U svemu tome, u Dalmaciju je, nakon ekologa "Zelene akcije" — koji su, premda djeluju neregistrirano, zavrijedili i nagradu "Sedam sekretara SKOJ-a" i neregistriranog, ali osnovanog UJDI-ja koji je medijsku naklonost zavrijedio ponajviše nastupima Branka Horvata i svojim jugoslavenstvom, počela prodirati i Tudmanova Hrvatska demokratska zajednica. Kako je to politička činjenica i s obzirom na to da se prvi ogranak — općinski odbor Hrvatske demokratske zajednice Kardeljevo — po osnivanju obratio javnosti, posjetili smo njegove predstavnike s namjerom da javnost upoznamo s njihovim ciljevima i težnjama.

Nakon "ideološkog drvlja i kamenja, te tuče pogrda dijela tiska" na Hrvatsku demokratsku zajednicu od prvog oglašavanja u veljači ove godine, njezino zagre-

bačko vodstvo ostalo je ugodno iznenađeno što je "Nedjeljna Dalmacija" objavila u cijelosti izjavu osnivačkog skupa Općinskog odbora Hrvatske demokratske zajednice Kardeljevo. Kazali su nam to, kao prvim novinarima koji ih posjećuju, naši kardeljevski domaćini, i sami očito još u nedoumici oko mogućih raspleta svog neočekivano velikog publiciteta, kažu "preteškog" za malu kardeljevsku sredinu. Zato su, vele, i zamolili za posebnu "tehniku razgovora": napisano pitanje — napisani odgovor. Čist račun — duga ljubav.

Razloge "radije ne" korišćenja našega magnetofona objašnjava prof. Luka Šiljeg, delegat budućeg Odbora HDZ za Dalmaciju, inače pomoćnik direktora Narodnog sveučilišta u Kardeljevu.

- Naša generacija beskrajno lako mnoge naše obveze prolongira za prošlost. Djeca će nam morati vraćati novac koji smo mi spiskali, a mi im, u prevelikom strahu od svakog rizika i naslućenje nevolje, ostavljamo da odžive i naše rane, ožiljke, traume. Bojim se da će im to biti preveliko breme. Zato se za nas radi o savjesnosti i odgovornosti nas sada i ovdje, o neophodnosti da svoje "bitke" mi vodimo, a ne naša djeca. Radi se više o potrebi da mi budemo precizni, nego o autorizaciji.

- Kako se prema vama odnose građani Kardeljeva nakon čitanja vaše izjave s osnivačkog skupa u novinama?

- Najveći broj — vrlo pozitivno — piše (dakle, odgovara) Velibor Kikerec predsjednik Odbora, inače sudionik NOR-a umirovljeni pravnik, bivši (13 godina zaredom) tajnik Skupštine općine Kardeljevo. — Mnogi mi prilaze, stisnu znakovito ruku i kažu "Pročitao sam!" Neki mi otvoreno čestitaju, dok se neki ponašaju kao da ništa ne znaju. A jedan akademski obrazovan, građanin pitao me je: "Kada čekate da budete uhićeni?" Malo sam se lecnuo i odgovorio zatim kako sam do sada uvijek bio u zatvoru za časnu stvar. Prvi put sam zatvorsku ćeliju ugledao 24. travnja 1941. godine, kao gimnazijalac, s nepunih 16 godina, pa još dva puta do oslobođenja. Kazao sam mu, također, da sam optimista, kako vjerujem da smo Europa i da u SR Hrvatskoj neće biti represije prema sudionicima pluralističkih kretanja, jer o njima govore i najviši rukovodioci. Ali, ako slučajno čuje da sam zatvoren, neka zna da je to i ovaj put za časnu stvar.

### Nejavnost osnivanja

- Osnovali ste se 18. listopada, a u svom "priopćenju" Socijalističkom savezu Kardeljeva izrazili ste spremnost da zajednički razvijate "politički pluralizam i demokratizirate institucije društva". Kakve su reakcije i da li ćete dobiti delegatska mjesta u OK SSRN Kardeljevo?

- Poznato vam je naše opredjeljenje da želimo djelovati kroz Socijalistički savez kao društvena organizacija i tako izraziti

mišljenje i stavove kruga ljudi koji se okupio oko našeg programa o svim bitnim pitanjima života — ističe (opet napisano) Vedran Sršen, potpredsjednik Odbora HDZ, inače diplomirani ekonomist zaposlen u Privrednoj banci Sarajevo, OB Kardeljevo. — Za sada nismo dobili nikakvu obavijest, no proteklo je objektivno i malo vremena od našeg osnutka. Ipak, jedno je sigurno, naša sudbina ovisi o (ne)registraciji HDZ, koja se ima obaviti u republičkom komitetu za pravosuđe i upravu na temelju mišljenja RK SSRN Hrvatske, a pluralizam koji je u SR Hrvatskoj proklamiran — upravo na temelju naše registracije — će proći ili pasti.

- Da li ste legalna organizacija budući da ste se osnovali na "nejavnome" mjestu?

- Osnovani smo se po važećem Zakonu o društvenim organizacijama i udruženjima

tvenih grupa pred općecivilizacijskim zahtjevima i potrebama suvremenih kretanja. Uvjeren sam da ćemo put demokracije kad-tad prijeći jer je neminovan.

- Koliko imate članova u Kardeljevu?

- Teško je to reći — dopisuje tajnik dr Filip Šalinović, stomatolog zaposlen u Domu zdravlja. — Članstvo de facto još ne postoji, jer organizacija nije legalizirana. Inače, evidenciju vodi Središnji odbor u Zagrebu. Ljudi kod nas mogu dobiti pristupnicu, a tražilo ju je njih devedesetak, dok biltene HDZ prima oko 120 osoba u Kardeljevu. Inače početkom ovog tjedna osnovan je Odbor u Metkoviću, a naš Odbor u Splitu broji oko 900 članova.

### Primjedba isključivosti

- Dopustite da se vratimo nekim načelnim pitanjima. Primjerice nerazjašnjen je navodni raskol u vrhovima HDZ u Za-

među dva svjetska rata, do stečevina antifašističke borbe hrvatskog naroda tijekom II svjetskog rata u sklopu NOB-a svih naroda i narodnosti Jugoslavije. Te su stečevine osigurale, putem ZAVNOH-a, u avnojskoj Jugoslaviji, suverenitet hrvatskog naroda u Narodnoj Republici Hrvatskoj danas u SR Hrvatskoj. Borba HDZ za taj suverenitet hrvatskoga naroda (i svakog drugog) za samoodređenje do otcepljenja znači da se bitni problemi odnosa federacije i republika mogu rješavati samo konsenzusom, uz isključivanje svake majorizacije.

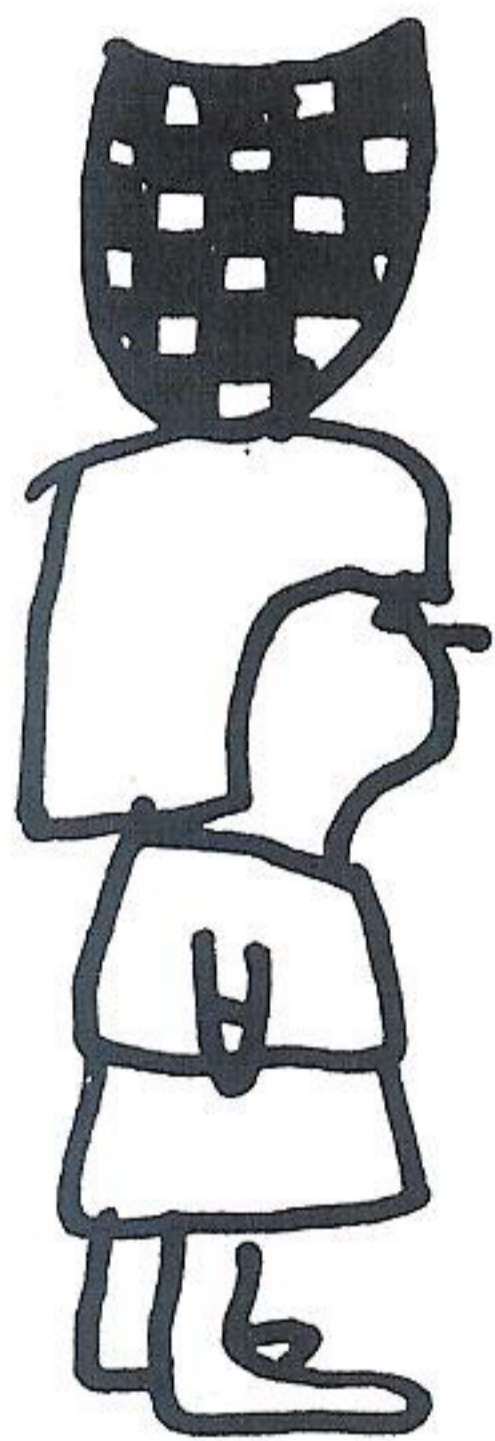
Stipe Zmijarević, predsjednik OK SSRNH Kardeljevo

## Oni za nas ne postoje

"O dopisu predstavnika kardeljevskog ogranka Hrvatske demokratske zajednice mi smo raspravljali na Predsjedništvu OK SSRNH 3. studenoga i zaključili da je iz dokumenata koje je podnio takozvani Općinski odbor Hrvatske demokratske zajednice Kardeljevo vidljivo da se radi o političkoj partiji, a ne o udruženju građana za koje bi SSRN trebao dati svoje mišljenje. I drugo, da sve političke partije, odnosno udruženja građana, moraju svoje osnivanje i djelovanje uskladiti s Ustavom SRH i SFRJ, Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana SRH.

Konkretno, to znači da je naša Konferencija Socijalističkog saveza osnovana po Statutu i da nikakvih promjena ne može biti, odnosno oni ne mogu imati svoje delegate u Konferenciji dok se ne okonča procedura oko izmjena i dopuna Zakona o udruženjima građana i rasprava o Platformi za preobražaj SSRNH. Tek tada će se odrediti prava građana na političke organizacije i djelovanje izvan ili unutar Socijalističkog saveza, te precizirati u kojim će slučajevima mjerodavni državni organi eventualno zabranjivati djelovanje udruženja. To će biti konkretan način oživotvorenja samoupravnog i političkog pluralizma.

Mi jesmo primili njihovu obavijest i molbu da nam se priključe. Po postojećim pravilima rada, oni su kao građani i do sada mogli biti aktivni kroz mjesne konferencije SSRN i biti birani na izborima, ali kao članovi nove političke organizacije, dok se ne usvoje nova pravila, oni za nas ne postoje. Mi ne možemo izvan zadanih okvira našega rada."



ma građana. Zakonodavac je ostavio mogućnost osnivanja bilo na javnome, bilo na nejavnome mjestu. Znači, naš osnutak je legalan, zakonit i statutaran čin. Drugo je pitanje naše procjene i što nas je opredjelilo za takav način organiziranja. Vidite, puno činjenica ukazuje da bi javni skup osnutka bio onemogućen. Previše je mržnje, sumnje i neargumentiranih napadaja izrečeno i strijela na HDZ odapeto. Dok su drugi pokreti doživljavali u kazalištima javnu promociju HDZ je imala "policijsku promociju". Ipak, brojnost podrške članstva HDZ, a cijenimo da ukupno imamo oko 15.000 članova, ozbiljan je upit za politiku koja takve okvire i dvostruka mjerila uspostavlja. Svima bi trebalo biti jasno da će bez legalizacije HDZ proklamirani pluralizam biti doživljen kao krinka nekih drugih interesa i stremljenja. Nejavnost našeg osnivačkog skupa shvaćam i kao odraz nesposobnosti tromosti i sektaštva određenih dru-

grebu između dra Franje Tuđmana i Renea Hollosa?

KIKEREC: - O navodnom raskolu je značajki i dokumentirano pisao Milovan Šibl u rubrici "Pisma čitalaca" 13. rujna u "Slobodnoj Dalmaciji" i tu se nema što dodati ni oduzeti. Dakle, mogu priopćiti javnosti da nikakvog rascjepa nije bilo.

- Ključna primjedba koja se stavlja Hrvatskoj demokratskoj zajednici jest da je nacionalno isključiva?

KIKEREC: - Oni koji smeta HDZ i koji rogo bore protiv nje svoje klevete grade na tome što je HDZ u svoj program stavila zahtjev da se hrvatska nacionalna svijest i hrvatska politika ne temelje samo na demokratskim kretanjima suvremenog svijeta, nego i na svim pozitivnim tradicijama hrvatske povijesti — od Starčevićeva hrvatskog povijesnog prava, od Radićeva općečovječanskog republikanizma, ali i od iskustva hrvatske ljevice

Drago Krstičević, predsjednik predsjedništva OK SKH Kardeljevo

## To bi mnogi potpisali

"Iz novina smo saznali da je u Kardeljevu osnovan Općinski odbor Hrvatske demokratske zajednice. Drago nam je što su poštovali dosadašnja opredjeljenja u SR Hrvatskoj o razvijanju političkog pluralizma i što su se, dakle, obratili Socijalističkom savezu Kardeljeva. Pogotovo to cijeni jer su se u nekim drugim općinama slični savezi prijavljivali partijskim komitetima.

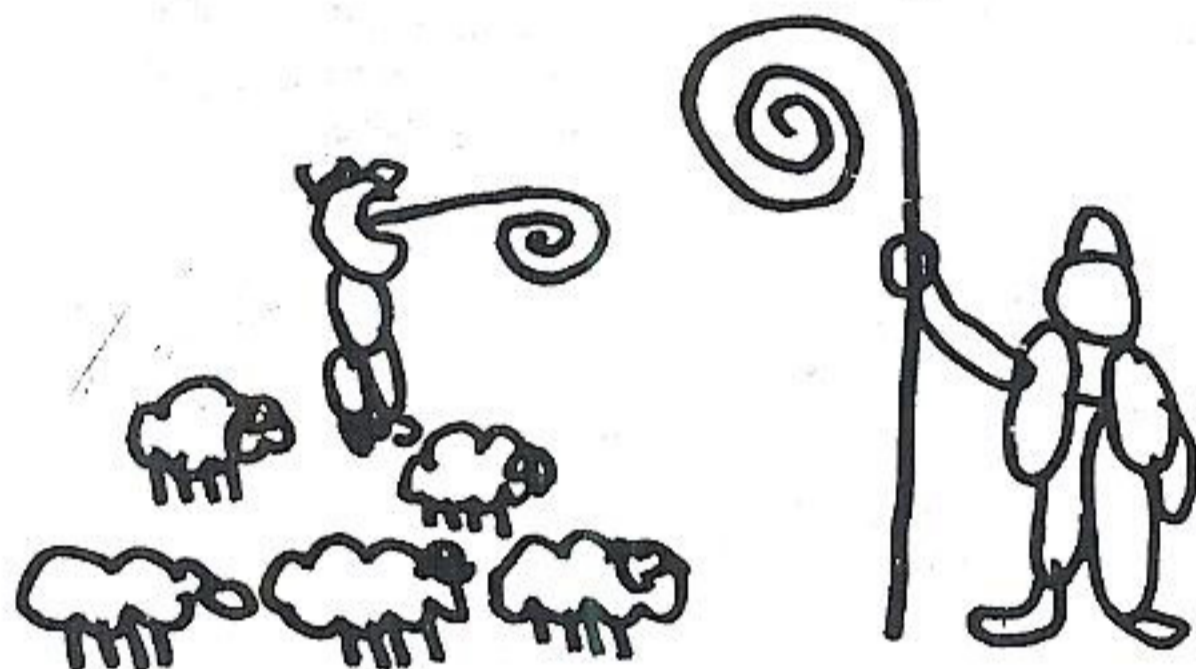
Što se tiče njihove programske izjave, koju smo također pročitali u novinama, mislim da nema normalnog građanina Kardeljeva koji to ne bi potpisao. U puno je stvari, treba i to reći, od integralnog tržišta do ekologije, slična programu SKH. Loše je, s druge strane, što su građani o novim gibanjima u Hrvatskoj relativno loše informirani i što se onda o nekom pokretu sudi kroz imena prvih ljudi — pogotovo ako su vezana za 1971. godinu. A ocjenjivati bi ih trebalo samo na osnovi realizacije programa, i tu nastaje problem: ne postoje pravila igre po kojima bi se oni mogli uključiti u SSRN i pokazati za što se stvarno zalažu. Istodobno, smatram da je prošlo dovoljno dugo vremena i da bi se Republička konferencija Socijalističkog saveza Hrvatske trebala odrediti spram novih saveza i pokreta te uspostaviti "pravila igre" za daljnji razvitak demokracije i pluralizma. Nadam se da je sporost rješavanja ipak način da se nešto riješi.

Kad je riječ o ljudima čija su se imena pojavila u javnosti u ime HDZ Kardeljeva, smatram da se radi o sposobnim i stručnim osobama koje posjeduju intelektualni naboj i koji su potrebni našem društvu, osobito kardeljevskoj sredini, u kojoj je dragocjen svaki čovjek. Rado bismo ih vidjeli kao aktiviste Socijalističkog saveza ili Saveza komunista."

češke, slovačke, židovske, rusinske...) koji žele sudjelovati u toj demokratskoj obnovi. Poštivanje nacionalnog i ljudskog identiteta Srba i pripadnika drugih nacionalnosti u Hrvatskoj demokratske su stečevine i obveza zajedničke nam povijesti. Ono mora biti zajamčeno građansko-civilizacijskim načelima pravne države, što podrazumijeva i njihovo poštivanje zajedničke nam hrvatske domovine, te zauzimanje za stvaranje međusobnog povjerenja i skladnost suživota u demokratskom društvu.

- U izjavi piše da želite "renesansu ovog društva kojem su pečat dali politički monizam i izgradnja autoritarne partijske države, uslijed čega ono doživljava dekadencu"?

ŠALINOVIĆ: - Smatramo da nitko ne posjeduje svu istinu o životu i čovjeku. U civiliziranom svijetu je moguće opstati jedino uz artikulaciju razlika, pluralitet mišljenja i kriterija, a mi smo sada s velikim utezima na nogama jedne monološke kulture, megdandžijske isključivosti, konzervativizma i ideološke sputanosti.



Da bi se našao smisao života, već po sebi invalidskog, potrošačkog, smetenog i užurbanog, trebaju nestati simboli prisile i ideologija uravnilovke. Svaka je dogma mistifikacija života, ropsko stanje duha. Zato je izlaz i conditio sine qua non opstanka u uspostavi političkog pluralizma i demokratske pravne države.

### Ignoriranje povijesti

- Koliko smo čitali Programsku deklaraciju HDZ, to je i jedan od vaših ciljeva i razloga nastanka?

KIKEREC: - Točno. Naši su osnovni ciljevi: zalaganje za uvažavanjem i poštovanjem temeljnih ljudskih prava i sloboda, briga za slobodu i nesputan razvitak hrvatskog i svakog drugog naroda u SRH i SFRJ, osiguranje temeljnih demokratskih institucija i instituta u SRH — napose slobode izražavanja pluraliteta političkih i drugih mišljenja i uvjerenja, stvaranja pretpostavki za zaustavljanje iseljavanja iz Hrvatske, potpuno povezivanje s iseljeništvom i poticanje povratka iselje-

nika, povezivanje i uključivanje u Europsku zajednicu i zalaganje za brzi gospodarski razvitak SR Hrvatske i SFR Jugoslavije.

- Možete li pojasniti konstataciju iz izjave da će se zbog neistinitog i nedopustivog potcjenjivanja povijesti Hrvata mladi "u najboljem slučaju odgajati kao narod slugu, podanika i ljudi trećeg reda"?

ŠILJEG: - Naša djeca odrastaju bez nužne spoznaje o značajnosti našega maloga naroda u evropskoj i svjetskoj zajednici, jer se, blago rečeno, ignorantski odnosimo prema vrijednostima našeg hrvatskog povijesnog i kulturnog nasljeđa. Današnje "igre" oko spomenika banu Jelačiću svakako su indikativna ilustracija, umnogome ponižavajuća, pa i uvredljiva za prirodni hrvatski patriotski osjećaj. I mi smo, eto, ovdje u Kardeljevu brzo delali kad se trebalo odreći imena grada Ploče, koji se spominje u dokumentima iz 14. stoljeća i koji je značajni dio naše kulturne i povijesne baštine. Dakle, govoreći o hrvatskoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti — mi govorimo o hrvatskom danas i sutra u Jugoslaviji i svijetu. Istine o kojima govorimo imaju značaj u otkrivanju vrijednosti s kojima će naša djeca lakše uzrastati u samopouzdanju i svijesti da su ravnopravan čimbenik beskrajne ljepote svijeta i pripadnici vrste koja u tom svijetu jedina umije plakati, radovati se i voljeti.

- Dopustite na kraju primjedbu koja se često čuje i koja vašu zajednicu shvaća ozbiljno, ali u pogledu povezanosti vaših prvaka s hrvatskim maspokom 1971. godine?

ŠILJEG: - O 1971. godini će povijest znanstveno suditi. Jedino mogu reći da je bilo žalostno slušati onovremene bojeve jurišnike kako bez argumenata, unizujući dignitet ljudi, diferenciraju ljude, svoje susjede i poznanike. Ali što se tu može, vjerojatno smo to morali proživjeti kako bismo sazreli kao ljudi svjesni svojih zadaća i odgovornosti. Sretan sam što strastveni izljevi iz onog vremena protiv moje malenkosti nisu u mojoj svijesti i srcu ostavili ni traga gorčine, a kamoli mržnje. Dakle, za nas danas 1971. godina nema ni posredne ni neposrednih veza. Drugo je vrijeme, vjerujem da i mi nismo isti, te da svi skupa stojimo pred sasvim novim zadacima i izazovima. A ciljevi su valjda: suvremena, moderna i slobodarska Hrvatska u Jugoslaviji, koja će svim svojim građanima osigurati život dostojan čovjeka.

Davor Marić

Dalje, HDZ ne otvara svoja vrata samo pripadnicima hrvatskog naroda koji su za demokraciju obnovu nacionalnog, političkog i gospodarskog života, bez obzira na njihove svjetonazore, te idejno-politička i vjerska uvjerenja. Ona je otvorena i svim građanima srpskog naroda i drugih nacionalnosti (talijanske, mađarske,

Sva pisma i dopise šaljte na adresu:  
HDZ, Savska 16, 41000 Zagreb  
Telefoni: (041) 426-902 i 426-904

## Zlom se ne može graditi dobro

Godine 1987. iritiran Š. vukovarskim izljevom opće negacije postojanja hrvatskog književnog jezika, što samo po sebi podrazumijeva nijekanje identiteta i samom hrvatskom narodu, napisao sam, u privatnim zapašanjima, slijedeće:

"Dok smo većina stiješnjeni beskrajnom zebnjom za svaki slijedeći dan, Vi se nad beznađem neslućena našega propadanja, za koje krivicu snosite i Vi kao autoritarni arbitar u obrani represivnog monizma, bahato izivljavate i vidite osobnu ulogu u besramnom i drskom zatiranju temeljnih prava i čovjeka i naroda. Samo zato što ste mimo volje ljudi, neupitno pojahali vlast, Vi se umišljate da ste u svojoj nedodirljivosti legitimno predodređeni da kao prstom Božjim prosuđujete, osuđujete, anatemizirate, diskvalificirate i u zemlju pokapate svaki hrvatski patriotski osjećaj — svet za svaki narod koji drži do svojega dostojanstva; da sve one koji se i sasvim tiho usude makar i progovoriti o prirodnom i neotuđivom pravu pojedinca i naroda gazite preko svake obzirnosti, bez ikakvih posljedica — proglašavajući ih nacionalistima, šovinistima i, naravno, neprijateljima. Za sve to i još mnogo toga što kontinuirano već dvadesetak godina predstavljate, Vi ste nagrađeni izborom u najviše organe Federacije. Postoji li narod i zemlja na svijetu za koje bi se moglo reći da su slobodni a koji bi takvu osobu — negatora svega što je najvažnije nagrađivano najvećom nagradom što može dati? Niti je bilo, nema ni sada, niti će biti naroda koji bi po svojoj slobodnoj volji i pri zdravoj pameti takvo nešto učinio — jer bi to bilo na štetu vlastitoga identiteta, suverenosti i temeljnoga prava.

Dakako, ne bi to učinio ni hrvatski narod kada bi Vas mogao slobodno birati."

Naravno, u gornjem citatu se ne radi samo ili čak presudno o Š., on ovdje samo personificira potiranje svakoga kritičkog gledišta o činjenicama u SRH i SFRJ s aspekta hrvatskoga kuta gledanja. To je ona politika koja, osobito u posljednjih 18 godina, svoj, uvjetno rečeno, legitimitet vidi, traži i pronalazi u proskribiranju svake artikulacije autentičnog i izvornog hrvatskog interesa u Jugoslaviji..., proglašavajući taj prirodni interes za separatizmom, često i ustaštvom. Iz takve je svijesti i savjesti jedino i mogla izniknuti ideja o "jugoslavenskoj opciji". Ta konfuzna i bezizgledna takozvana opcija nije ništa drugo nego pokušaj traženja legitimnosti u Jugoslaviji — kada se već nije htjelo i nije moglo tu legitimnost postići u vlastitu narodu.

Zato kada danas ovdje govorimo o našem HDZ, onda u prvome redu govorimo o prirodnom i neotuđivom pravu hrvatskoga naroda da slobodno, i poštujući sve druge s kojima nam je živjeti, artikulira svoj interes u Federaciji, ali i u svijetu. Kada se opredjeljujemo za HDZ, onda to činimo prvenstveno iz uvjerenja da je programom, deklaracijom i stajalištima naših odgovornih ljudi taj hrvatski interes i općekulturni, općecivilizacijski; da je demokratski i općečovječni.

Priznavajući pravo na različitost, zapravo boreći se da se to pravo prizna, mi ne činimo ništa drugo nego pokušaja da se uspostavi viši stupanj vrijednosti po kojem je svijet i svemir utemeljen i sazdan od bogatstva različitosti. Naravno, identificirajući hrvatski interes u jugoslavenskoj federaciji, mi samo stvaramo mogućnost da najvredniji i najljepši dio sebe, a to je naša osebnost i autohtonost, ponudimo

svjetskoj zajednici naroda kao naš hrvatski doprinos.

Sve to i mnogo drugoga ne može se postići previdom činjenica, istine i povijesti. Zato je potrebno reći da, govoreći o hrvatskoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, mi govorimo o hrvatskoj današnjici i sutrašnjici u Jugoslaviji i u svijetu. Nijedna politika nema perspektive ako se ignorantski odnosi prema činjenicama, prema istini. A nedvojbeno je istina da je povijest Hrvata, u najširem značenju te riječi, dio civilizacijske i kulturne povijesti čovječanstva — te je neistinito i nedopustivo tu povijest podcjenjivati i sa stidom spominjati. S takvim strahotama na leđima pokoljenja naše mladeži u najboljem se slučaju mogu odgojiti kao narod slugu, podanika i ljudi trećega rade. Time je naš interes za činjenice povijesti i suvremen i napredan.

Naravno, kada prosuđujemo, ustvrđujemo istine i činjenice, onda to ni u kojem slučaju ne znači da želimo ili tražimo bilo kakve osude, osvete i revanšizme. Mi dobro znamo da se zlom ne može graditi dobro. Te istine o kojima govorimo i o kojima ćemo govoriti imaju važnost prvenstveno u otkrivanju vrijednosti s kojima će naša djeca lakše odrastati u samopouzdanju i svijesti da su ravnopravan čimbenik beskrajne ljepote svijeta i čovječanstva. Ali, nikako i nikada više tek "otpad" među narodima koji mora nestati, a kojim atributom nas je zadužila marksistička, treba reći, i šovinistička misao mi pak, u vremenu kojeg smo trpeći morali živjeti, dadosmo imena naših ulica i škola nosiocima svega toga. I sam osjećam možda pretjerane žuč u gore napisanim recima, ali ni puste godine pune zatajivanja i samozatajivanja nisu bile ni popustljive ni milostive.

No, da završim, program HDZ je i dovoljno hrvatski i dovoljno

jugoslavenski i dovoljno svjetski. On je demokratski, suvremen i bez ikakve zle namjere prema bilo kome — te je i slobodarski, općecivilizacijski i humanistički. To treba biti njegova osnovna značajka i u budućnosti.

Luka Šiljeg  
Kardeljevo



## Glas iz Varaždina

Svijesni da SKH ima malu ili gotovo nikakvu podršku hrvatskog naroda nameće se pitanje opravdanosti monopola SKH na društveno-političkoj sceni Hrvatske.

Nakon analize programa, te aktivnosti pojedinih udruženja odnosno stranaka, došao sam do zaključka da je baš HDZ jedina prava stranka koja se zalaže za rješavanje nagomilanih problema Hrvata i Hrvatske.

Premda je ovaj varaždinski kraj vrlo miran odnosno rezerviran prema svim političkim događajima ne vidim ni jedan razlog da HDZ ne osnuje svoju podružnicu u Varaždinu. Vrlo jednoličan nacionalni sastav (gotovo 100% Hrvati) samo će pogodovati HDZ. Uz određeni medijski pristup trebalo bi približiti program HDZ Varaždincima. Nakon toga trebalo bi zauzeti stav spram varaždinskog Jelačića odnosno sadašnje najaktualnije teme. Riječ je o staroj varaždinskoj gardi koja je ukinuta nakon II. svjetskog rata, a sada se od općinskih organa traži ponovo uspostavljanje. Varaždinci su vrlo zainteresirani za taj problem pa možda ne bi bilo na odmet organizirati skupljanje potpisa. Nadam se da ćemo uskoro stupiti u vezu.

S poštovanjem,

Martin Horvat  
Varaždin

Zahvaljujemo se svim članovima pristašima i simpatizerima Hrvatske demokratske zajednice koji su se svojim priložima upisali u zlatnu knjigu utemeljitelja HDZ. Imena donatora počet ćemo objavljivati od idućeg broja Glasnika.

Osnivač i izdavač: HDZ

Uredništvo: Milovan Šibl (glavni urednik), Vladimir Šeks (odgovorni urednik), Stjepan Tuđman (zamj. gl. urednika), Ante Javor (grafički urednik), Mihovil Dulčić (lektor), Ivan Bobetko i Perica Jurić.

Adresa uredništva: HDZ - za Glasnik, 41000 Zagreb, Savska 16  
(tel: 041/426-910)

Tisak: "Markulin"